

Львівський національний університет імені Івана Франка
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

**СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНИЙ ГОРИЗОНТ
ФІЛОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
ЗДОБУТКИ І ПЕРСПЕКТИВИ**

27 березня – 7 травня 2023 року

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

УДК 378:80(062.552)
С 88

Організаційний комітет:

Мацевко-Бекерська Лідія Василівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури Львівського національного університету імені Івана Франка, керівник Науково-методичного центру дослідження та викладання літератури Львівського національного університету імені Івана Франка;

Бандровська Ольга Трохимівна – доктор філологічних наук, професор кафедри світової літератури Львівського національного університету імені Івана Франка;

Бораківський Любомир Адамович – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка, в.о. декана факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка.

Студентоцентризований горизонт філологічної освіти: здобутки і перспективи : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 27 березня – 7 травня 2023 року. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – 196 с.

ISBN 978-617-554-141-8

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Студентоцентризований горизонт філологічної освіти: здобутки і перспективи» (27 березня – 7 травня 2023 року).

УДК 378:80(062.552)

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2023

© Центр українсько-європейського
наукового співробітництва, 2023

ISBN 978-617-554-141-8

ЗМІСТ

Іншомовна комунікативна компетенція як складова професійної компетенції випускника спеціальностей сфери обслуговування Апельт Г. В.	8
Формування культурної компетентності під час вивчення студентами філологічних спеціальностей освітнього компоненту «Лінгвокраїнознавство Великої Британії» Байтерякова Н. Ю.	10
Читання в добу нечитання: між «живою» і «мертвою» книжкою Баран Є. М.	12
Комунікативно-мовленнєвий супровід професійно-спрямованого українського мовлення студентів технічних коледжів Баркар О. І.	14
The emergence of cyber literature: a challenge to study hypertext Bernar G. V.	17
Література в цифровому форматі в угорському контексті Берта Е. Т.	20
Креативно-ціннісний підхід у роботі з художніми текстами на заняттях іноземної мови для студентів-нефілологів Боклах Д. Ю.	23
Лексична компетентність фахівця з будівництва та архітектури Вітрук Н. Л.	27
Creativity and creative thinking in foreign language learning and teaching Vorobel M. M., Yurko N. A.	30
Формування асоціативно-алюзійного мислення у процесі інтерпретації літературного твору Голі-Оглу Т. В.	34
May Sinclair's response to the great war Honcharova O. A.	38
Роль художньої літератури у вихованні індивіда Гульпа Д. В.	40
Використання штучного інтелекту у перекладацькій діяльності Єліссєва С. В.	43

Текстотвірні можливості оказіоналізмів-кольороназв у поетичному мовленні Миколи Вінграновського Жижома О. О.	46
Сурдопедагогічні візії модернізації змісту програм підготовки вчителів іноземних мов Замша А. В.	48
Явища двомовності в угорській громаді Закарпаття: запозичення та зміна кодів Зикань Х. І.	51
Використання ліричної поезії в навчанні англійської мови студентів філологічних спеціальностей Зосімова О. В.	56
European language portfolio as an innovative technology in the study of foreign languages Zubenko K. V.	60
Лінгвопрагматичний потенціал вигуків англійської мови Ікалюк Л. М.	63
About the principles of a student-centered approach in a foreign language teaching of professional direction in a non-linguistic higher educational establishment Kartel T. M., Maryanko Ya. H.	65
Роль вербокреації у збагаченні вокабуляру сучасної англійської мови Кечеджі О. В.	68
Читання іншомовної фахової літератури в системі підготовки майбутніх офіцерів Кіт Н. В.	71
<i>«Не треба думати мізерно...»</i> : мовна компонента фахової освіти Коляда-Березовська Т. Ф., Зінченко О. С.	73
Жанрово-стильові особливості роману-біографії «Що записано в книгу життя» у творчості Михайла Слабошпицького Комарницький Є. П.	77
Студентоцентризований аспект методології CLIL Комлик Н. Ю.	80
Специфіка викладання англійської мови для студентів спеціальностей сфери обслуговування Копчак Л. В.	83

10. Lanstyák István. A magyar nyelv szlovákiai változatainak sajátosságai. Dunaszerdahely : Lilium Aurum, 1998.

11. Lizanec Péter 1993. Ukrán, valamint orosz elemek a kárpátaljai magyar nyelvjárásokban. In: *Az Ungvári Hungarológiai Intézet tudományos gyűjteménye*. Ungvár – Budapest: Intermix Kiadó 50–56.

12. Navracsis Judit. A kétnyelvű gyermek. Budapest: Corvina, 2000.

13. Poplack, Shana – Sankoff, Dávid. Borrowing. the synchrony of integration. In. *Linguistics*, 1984. 22.99–135

14. Wardhaugh, Roland. Szociolingvisztika. Budapest : Osiris Kiadó, 2005.

ВИКОРИСТАННЯ ЛПРИЧНОЇ ПОЕЗІЇ В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Зосімова О. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри практики англійського усного і писемного мовлення
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна*

Робота з поетичним текстом є природним і, поза сумнівом, важливим складником фахової підготовки філолога. Студенти факультетів іноземних мов мають можливість ознайомитися з найкращими взірцями поезії в межах курсу національної літератури певної країни. Поетичні твори широко залучають до аналізу в курсі стилістики іноземної мови, ілюструючи за їх допомогою використання різноманітних тропів і риторичних фігур. Досить часто віршовані тексти є об'єктом уваги в межах курсу теорії і практики перекладу.

Утім, звернення до поезії є досить рідкісним явищем, коли йдеться про власне практичні курси. Вірші більш-менш часто використовують для відпрацювання вимови певних звуків чи інтонації на заняттях з практичної фонетики. Рядки з поетичних творів украй рідко слугують для ілюстрації граматичних явищ. Майже так само рідко до поезії звертаються на заняттях з практики усного і писемного мовлення. Побіжний огляд змісту підручників із цієї дисципліни засвідчує, що вірші складають мізерний відсоток текстів для читання та аналізу. З одного боку, це зрозуміло й виправдано, оскільки саме прозові тексти дають більше можливостей для семантизації нової лексики та її

засвоєння, розвитку навичок різних типів читання (ознайомлювального, поглибленого, вибіркового тощо), забезпечення міцної основи для подальшого обговорення широкого спектру тем – від традиційних базових тем «Зовнішність», «Родина», «Професія», з яких починають вивчення іноземної мови, до більш складних, як-от «Живопис», «Проблеми довкілля», «Політика і державний устрій», «Комп'ютерні технології в сучасному світі» та ін. З другого боку, роль поетичних творів у формуванні професійно-комунікативної компетентності студентів-філологів на заняттях із практики іноземного мовлення не варто недооцінювати.

Питання використання поезії в навчанні англійської мови як іноземної привертає увагу сучасних викладачів-практиків і науковців. Окремі методичні аспекти цієї проблеми обговорюються на сторінках професійних журналів [1, с. 84], в учительських блогах [4], у публікаціях освітніх сайтів [2; 6] тощо. Однак, за словами О. Шеїної, поки що «відсутня загальна концепція використання поезії в навчанні» [1, с. 84]. Сама дослідниця вважає поетичні твори одним з ефективних засобів інтенсифікації навчання англійської мови. На її думку, під час читання віршів студент бачить свідоме вживання певної лексики для вираження думки автора і в такий спосіб краще розуміє сутність різних функцій мови. Використання поезії сприяє розвитку творчих здібностей студентів, збагачує їх духовний світ, допомагає оволодіти емоційно-ціннісним досвідом спілкування [1, с. 84]. Е. Фінч у своєму дослідженні наголошує на широких можливостях використання поезії в навчанні письма [3]. На думку вченого, такі специфічні й прості жанрові форми, як візуальна поезія (visual poetry), фігурні вірші (pattern poems) та хайку (haiku) дають можливість студентам розвинути творчі здібності, подолати мовний бар'єр і вільно виражати важливі для них ідеї без суворих обмежень граматичної правильності, дотримання якої часто стримує висловлювання [3, с. 29]. Працювати з текстами популярних англомовних пісень учений радить саме як зі зразками поетичної форми, що допомагає краще зрозуміти інтонаційні моделі в автентичному мовленні на рівні речення. Також тексти пісень є цінним джерелом соціокультурної інформації, яку подано в невимушеній і близькій серцю та інтересам студентів формі [3, с. 39–41].

У нашому дослідженні розглянемо можливості використання ліричної поезії в межах курсу практики англійського усного і писемного мовлення, що є важливим компонентом підготовки студентів філологічних спеціальностей. Багато методистів наголошують, що робота з віршем може стати цікавим способом введення певної теми, зокрема на початкових етапах навчання мови [4]. На наш погляд, цей

спосіб може бути актуальним також у вищій школі. Зокрема, згідно з програмою, на 3 курсі студенти факультету іноземної філології вивчають тему «Довкілля» (“The World around Us”), й оригінальним вступом до теми було б обговорення певного вірша, присвяченого красі природи, її розмаїттю та неоціненному значенню в житті людини, про яке ми часто схильні забувати. Починаючи вивчення підтеми «Рослини», можна запропонувати студентам поміркувати над вишуканими рядками вірша Г. Лонгфелло “Flowers”, який оспівує красу квітів, порівнюючи їх із зірками, й ототожнює їх із людиною – її власним розумінням себе та свого призначення у всесвіті. У межах вивчення цієї підтеми цілком доцільно було б ознайомити студентів із текстами, присвяченими улюбленим квітам британських поетів. Для порівняння можна запропонувати вірші Р. Геррика (“To Daffodils”), В. Вордсворта (“Daffodils”) й сучасного поета Д. Бойса (“Welsh Daffodils” [5]), у яких ідеться про нарциси – національний символ Вельсу. Поетичні тексти, що описують мальовничу природу Британії, доречно також залучати під час вивчення теми “Great Britain” на 2 курсі.

Аналіз поезії може стати корисною й цікавою формою роботи в межах теми «Британський живопис» на 3 курсі. Наприклад, обговорюючи творчість прерафаелітів, варто спиратися не лише на картини, але й вірші яскравих представників цього оригінального об’єднання молодих британських митців середини XIX ст., зокрема Данте Габрієля Россетті, який був і художником, і поетом. Мистецьку спадщину Вільяма Блейка (1757–1827) як художника-гравера досить складно вповні осягнути окремо від його поетичних текстів, сповнених містики та глибоких релігійно-філософських роздумів. Тому варто заохочувати студентів також до знайомства з літературною творчістю митця, можливо, у межах підготовки проектних робіт або виконання інших індивідуальних завдань із цієї теми.

Творчість поетів англословних країн може й навіть повинна стати елементом змісту теми “People and Personalities” (3 курс). Говорити про почуття й емоції, про характер стосунків між людьми неможливо без занурення у світ ліричної поезії. Вірші відповідної тематики дають можливість побачити в контексті вживання активної лексики. Наприклад, можна запропонувати студентам знайти у віршах слова, що позначають певні почуття й емоції, пояснити їхнє контекстуальне значення, дібрати синоніми й антоніми до цих слів. Також можна порівняти оригінал вірша з перекладом і зіставити англійські лексеми з українськими еквівалентами, поміркувати, наскільки вдало відтворено семантику цих лексем. У певних випадках можна

запропонувати студентам спробувати самостійно перекласти текст, акцентуючи увагу на відтворенні тематичної лексики.

Також доцільно дати здобувачам завдання самим дібрати вірші, у яких ідеться про почуття й емоції. Це допоможе в засвоєнні активної лексики, а також дасть можливість розширити лексичний запас. Пропонуючи студентам це завдання, можна не обмежувати коло пошуку або попросити знайти саме класичні вірші чи, навпаки, сучасні. Або ж половина студентів має дібрати твори класики, а решта зосереджується на сьогоденні. Це дозволить потім зіставити тексти і, відповідно, лексику та інші засоби, що використовують поети різних епох для вираження почуттів. Для виконання завдання студенти можуть скористатися спеціальними онлайн-ресурсами на кшталт PoemHunter.com [5] або ж загальною системою пошуку Google. Можна припустити, що студенти з великим ентузіазмом візьмуться за це завдання, якщо також запропонувати їм дібрати сучасні пісні, у яких ідеться про почуття.

Звичайно, дібрані поетичні тексти не повинні стати виключно ілюстрацією вживання тематичної лексики. Це основа для обміну думками не лише щодо почуттів, які описано у вірші, але й тих емоцій, які вони викликали в читачів. Це поштовх до роздумів та обговорення великого обширу пов'язаних тем. Також варто попросити студентів звертати увагу не тільки на лексику, за допомогою якої виражено почуття, але й на базові художні засоби, на співвідношення зорових, слухових, тактильних образів тощо.

Отже, дидактичну поліфункціональність ліричної поезії у межах практичного курсу іноземної мови складно заперечити. Нарівні з художньою прозою й публіцистикою, лірика надає можливості для обговорення широкого спектру актуальних тем, відпрацювання нової лексики, розширення словникового запасу, розвитку мовленнєвих умінь студентів, аналітичного і творчого мислення, перекладацьких навичок та, зрештою, естетичного виховання. Звичайно, використання поетичних текстів не має бути надмірним. Робота з віршем повинна стати родзинкою, оригінальною формою діяльності, аби мати дидактичний ефект і сприяти підвищенню мотивації студентів до навчання та зацікавленню поезією.

Література:

1. Шеїна О. О. Використання поетичного тексту як ефективного засіб інтенсифікації навчання англійської мови. *Наукові праці. Серія : Педагогіка*. 2020. Вип. 314. Т. 326. С. 84–87.

2. Budden, J. Using poetry [E-resource]. *British Council. Teaching English*. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/teaching->

resources/teaching-secondary/ activities/ pre-intermediate-a2/using-poetry (accessed 27 April 2023).

3. Finch, A. Using poems to teach English. *English Language Teaching*. 2003. #15(2). P. 29–45.

4. Michaelsen, A. S. Teaching English using poetry [E-resource]. *The Digital Classroom. Transforming the way we learn*. Ann S. Michaelsen. URL: <https://annmichaelsen.com/2021/03/05/teaching-english-using-poetry/> (accessed 27 April 2023).

5. Poem Hunter: Poems – Poets – Poetry [E-resource]. URL: <https://www.poemhunter.com/> (accessed 27 April 2023).

6. Robertson, K. Teaching and reading poetry with English language learners [E-resource]. URL: <https://www.colorincolorado.org/article/introducing-and-reading-poetry-english-language-learners> (accessed 27 April 2023).

EUROPEAN LANGUAGE PORTFOLIO AS AN INNOVATIVE TECHNOLOGY IN THE STUDY OF FOREIGN LANGUAGES

Zubenko K. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Language Training
Donbas State Engineering Academy
Kramatorsk, Donetsk region, Ukraine*

The European language portfolio aims to develop students' critical thinking, independent learning and communication skills in foreign languages and demonstrate them in the contexts where students will work or continue their studies. The language portfolio method is among the innovative assessment technologies currently being introduced in Ukraine.

In the conditions of a united Europe and the processes of world globalization, the project of the European language portfolio is well-founded for the further educational and professional prospects of Ukrainian students – citizens of Europe. The importance of compliance with international standards increases especially at the stage of post-school education. It is for the adult audience that the Council of Europe adopted a single language passport standard, which is taken into account to solve the problems of further education or employment in European countries. Therefore, for the future perspective of our students, it is important to implement the European language portfolio project into Ukrainian practice starting from school today.